

НОВІ НАПРЯМКИ ДИЗАЙНУ ДОСЛІДЖЕНЬ У СТРУКТУРІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»

Грошовий Т.А., Демчук М.Б.

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України

Вступ. Створення нових лікарських засобів – багатоетапний процес, який вимагає проведення маркетингових, синтетичних, біофармацевтичних, фармакокінетичних і доклінічних досліджень.

На кожному з експериментальних етапів необхідно використовувати певні методичні прийоми, які дозволяють отримати об'єктивну інформацію про досліджуваній об'єкт. Дизайн наукових досліджень повинен бути організований таким чином, щоб на кожному етапі отримувати оптимальний результат при найменшій затраті часу та коштів.

Основна частина. Нами опрацьовані нові напрямки проведення наукових досліджень, які покладені в основу вивчення аспірантами напряму підготовки «Фармація» дисципліни «Методологія наукових досліджень».

Дизайн проведення досліджень незалежно від об'єктів дослідження включає наступні етапи:

- збір та обробка апріорної інформації;
- експериментальний відбір факторів, які підлягають детальному вивченню;
- експериментальний пошук оптимальної ділянки;
- отримання математичної моделі процесу в оптимальній ділянці;
- математичне дослідження моделі процесу з метою виявлення оптимальних режимів;
- експериментальна перевірка оптимальних режимів.

Дизайн вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» включає математико-статистичні методи та інформаційні технології (алгоритми вичислювальних процедур). Опрацьовані різні плани дисперсійного аналізу (від одного до шести якісних факторів), що включають постановку експерименту, вибір раціонального плану, визначення кількості повторних досліджень, статистичну обробку експериментальних даних та їх обговорення.

При проведенні досліджень необхідно вивчати декілька показників, які в статистиці називають відгуками. В

таких випадках для вибору кращих рівнів факторів раціонально використовувати так звану функцію бажаності або функцію корисності. В окремих випадках при проведенні досліджень раціонально використовувати метод ранжування факторів.

В тих випадках, коли число факторів дуже велике, а експериментатор обмежений можливістю реалізації всіх серій дослідів, раціонально використовувати метод випадкового балансу.

Опрацьований алгоритм постановки експерименту та проведення вичислювальної процедури з використанням кореляційного аналізу, який найбільш раціональний при проведенні біофармацевтичних досліджень.

Апробовано дизайн проведення наукових досліджень в фармації з використанням штучних нейронних мереж (ШНМ). ШНМ – це біологічно натхненні комп'ютерні програми, призначені для імітації способу, яким людський мозок обробляє інформацію.

Висновки. Опрацьовані алгоритми проведення наукових досліджень дають можливість забезпечити теоретичне підґрунтя для подальшого проведення експериментальних досліджень у рамках виконання дисертаційних робіт аспірантами, а також створити базу, яка визначає професійну компетентність наукового працівника.

Література

1. Математичне планування експерименту при проведенні наукових досліджень в фармації / [Грошовий Т. А., Марценюк В. П., Кучеренко Л. І. та ін.]. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2008. – 368 с.

2. Новотарський М.А., Нестеренко Б.Б.. Штучні нейронні мережі: обчислення // Праці Інституту математики НАН України. – Т50. – Київ: Ін-т математики НАН України, 2004. – 408 с.

ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В НАВЧАЛЬНІЙ ПРОГРАМІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ МЕДИЦИНИ

Грузева Т.С., Гричишкіна Н.В.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Вступ. Сучасні виклики та загрози для популяційного здоров'я вимагають удосконалення освітньої складової кадрового забезпечення охорони здоров'я. З огляду на нові вимоги до підготовки медичних кадрів з 2018-2019 н. р. у навчальний процес закладів вищої медичної освіти впроваджується нова програма навчальної дисципліни «соціальна медицина, громадське здоров'я». Розробці програми передували аналіз навчальних програм та планів зарубіжних університетів, документів міжнародних організацій в охороні здоров'я та медичній освіті [1-7].

Основна частина. Аналіз документів дозволив виявити прогалини у підготовці магістрів медицини з питань громадського здоров'я, з'ясувати недостатньо висвітлені питання, сформулювати необхідний контент для охоплення

усіх проблем організації охорони здоров'я у взаємозв'язку з громадським здоров'ям.

Важливим завданням нової навчальної програми є засвоєння засад, напрямів, завдань системи громадського здоров'я. Програмою передбачено розгляд громадського здоров'я як науки та предмету викладання, з'ясування основних термінів та визначень, дослідження передумов та історії створення системи громадського здоров'я в Україні і світі, аналіз стратегічних документів глобального, регіонального та національного рівнів.

Особливу увагу в програмі приділено формуванню уявлень про міждисциплінарний характер громадського здоров'я, який полягає у застосуванні знань і підходів епідеміології, біостатистики, охорони здоров'я, гігієни довкілля,

здоров'я населення, психогігієни, безпеки руху, економіки охорони здоров'я, державної політики, психічного здоров'я, страхової медицини, безпеки та гігієни праці тощо. При цьому, важливо розуміти, що учасниками системи громадського здоров'я є державні інституції, громади, наукові заклади, заклади охорони здоров'я, роботодавці та бізнес, ЗМІ тощо, а завдання громадського здоров'я вирішуються за допомогою державних структур і колективних дій.

Вивчення розділу «громадське здоров'я» в рамках нової навчальної програми формує у студентів розуміння меж спеціалізацій і обов'язків у громадському здоров'ї, які є досить широкими і охоплюють діяльність не тільки сектору охорони здоров'я, а й інших причетних секторів, зокрема, освіти, промисловості, транспорту, сільського господарства, навколишнього середовища тощо, з якими співпрацює сектор охорони здоров'я в рамках міжсекторального підходу.

Основний акцент даного розділу навчальної програми зосереджено на основних оперативних функціях громадського здоров'я, основних послугах громадського здоров'я, пріоритетних заходах в межах реалізації кожної оперативної функції громадського здоров'я, включаючи епіднадгляд; моніторинг та реагування на небезпеки; захист здоров'я; зміцнення здоров'я; профілактику хвороб; стратегічне керівництво в інтересах здоров'я; забезпечення кадрами; забезпечення організаційних структур та фінансування; інформаційно-роз'яснювальну роботу, адвокацію і комунікацію, соціальну мобілізацію; розвиток наукових досліджень.

Наріжним каменем формування знань про організацію системи громадського здоров'я є вивчення її організаційної структури на різних рівнях та розподіл функцій між інституціями національного, регіонального та місцевого рівнів. В даному контексті важливим є розуміння організаційних принципів системи громадського здоров'я, якими є законність, міжгалузеве співробітництво та координація, визначення пріоритетів, ефективність, підзвітність, наступність. Програма націлює на диференціюван-

ня різноманіття кадрів системи громадського здоров'я, яке включає три основні групи працівників, а саме фахівців громадського здоров'я, працівників охорони здоров'я, задіяних у наданні послуг громадського здоров'я, та працівників, які не входять до сектору охорони здоров'я.

Висновки. Підготовка сучасної генерації магістрів медицини вимагає набуття компетентностей з питань організації системи громадського здоров'я, її основних оперативних функцій громадського здоров'я, знань і навичок з їх виконання в рамках міжсекторального підходу міждисциплінарної взаємодії.

Література

1. Осуществление концептуального видения политики Здоровье-2020: стратегическое руководство в интересах здоровья в XXI веке. / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, Дания, 2014 г. – 100 с.

2. Европейский план действий по укреплению потенциала и услуг общественного здравоохранения / ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, Дания, 2012 г. – 52 с.

3. Инструмент самооценки выполнения основных оперативных функций общественного здравоохранения в Европейском регионе ВОЗ/ ЕРК ВОЗ. – Копенгаген, Дания, 2015 г. – 137 с.

4. Національна стратегія побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2025 рр. Київ, 2015. 41 с.

5. Концепція розвитку системи громадського здоров'я в Україні, 2016. URL: http://moz.gov.ua/docfiles/Pro_20160309_0_dod.pdf.

6. Наказ МОЗ України від 20.03.2018 р. «Про затвердження Статуту Державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» <https://phc.org.ua/pages/about/documents>.

7. Грузева Т.С. Компетентнісний підхід до підготовки фахівців громадського здоров'я в Ягелонському університеті // Україна. Здоров'я нації. – 2017. – №4(45). – С.221-226.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАСАД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Грузева Т.С., Галенко Л.І., Замкевич В.Б.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Вступ. Ефективне функціонування служби громадського здоров'я в Україні потребує створення відповідного кадрового потенціалу, спроможного виконувати на належному рівні завдання у сфері громадського здоров'я, у т. ч. реалізацію основних оперативних функцій громадської охорони здоров'я. Це потребує обґрунтування методичних підходів до реалізації профілактичних засад підготовки фахівців з громадського здоров'я в сучасних умовах.

Матеріали та методи. Програмні та стратегічні документи ЄРБ ВООЗ, наукова література, у тч. навчальні програми підготовки фахівців з громадської охорони здоров'я, матеріали власних досліджень. Методи: бібліосемантичний, структурно-логічний аналіз, соціологічні дослідження.

Основна частина. Кафедра соціальної медицини та громадського здоров'я НМУ імені О.О. Богомольця другий рік поспіль забезпечує додипломну підготовку нової

генерації лікарів згідно з затвердженими програмами, які відповідають міжнародним освітнім нормам і стандартам, у т. ч. враховують європейські ключові компетенції фахівців з громадського здоров'я.

Програмами підготовки майбутніх лікарів з громадського здоров'я передбачено опрацювання широкого діапазону навчальних тем для формування у студентів відповідних теоретичних та практичних компетенцій, включаючи тематику профілактичного спрямування. Формування профілактичного світогляду майбутніх професіоналів з громадського здоров'я є, на нашу думку, одним із пріоритетів у їхній підготовці.

Тому, у рамках навчально-педагогічного процесу колектив кафедри приділяє велику увагу таким важливим профілактичним аспектам, як особливості формування здоров'я населення, соціально-економічні детермінанти здоров'я, чинники ризику та їх вплив на здоров'я, спосіб